

ТЕМА 7. ІНСТРУМЕНТИ РЕАЛІЗАЦІЇ АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ. ОПОДАТКУВАННЯ СІЛЬГОСПТОВАРОВИРОБНИКІВ

7.1. Державна фінансова підтримка аграрного сектору – основний механізм реалізації аграрної політики.

7.2. Напрями та умови програми державної фінансової підтримки АПК України.

7.3. Особливості функціонування та регулювання вітчизняного ринку сільськогосподарської продукції.

7.4. Практика регулювання ринку продовольства в окремих країнах Євросоюзу.

7.5. Загальні засади оподаткування сільськогосподарських товаровиробників.

7.6. Сучасний стан та перспективи оподаткування сільськогосподарських товаровиробників.

7.1. ДЕРЖАВНА ФІНАНСОВА ПІДТРИМКА АГРАРНОГО СЕКТОРУ – ОСНОВНИЙ МЕХАНІЗМ РЕАЛІЗАЦІЇ АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ.

Державне регулювання гуртових цін	→	Встановлення максимальної та мінімальної інтервенційної ціни
Товарні інтервенції	→	Продаж сільськогосподарської продукції при зростанні цін на організованому аграрному ринку понад максимальний рівень
Фінансові інтервенції	→	Придбання сільськогосподарської продукції при падінні ціни спот на організованому аграрному ринку нижче мінімального рівня
Тимчасове адміністративне регулювання цін	→	Сукупність заходів, які спрямовані на зупинку чи упередження узгодженого або спекулятивного формування цін продавцями на аграрному ринку
Бюджетна позика	→	Надається з Аграрного фонду виробникам зерна, які підпадають під державне цінове регулювання
Кредитна субсидія	→	Фінансова підтримка суб'єктів аграрного бізнесу через механізм зменшення вартості кредитів, які надаються банками в іноземній та національній валюті
Лізингова субсидія	→	Суб'єкти аграрного підприємництва можуть одержувати від держави часткову компенсацію сплачених лізингових платежів на куплену техніку та обладнання на умовах фінансового лізингу
Бюджетна дотація	→	Надається державою сільськогосподарським виробникам з метою запобігання їх збитковості і формування платоспроможного попиту споживачів відповідної продукції
Часткова компенсація вартості с/г техніки й обладнання вітчизняного виробництва	→	Отримують сільськогосподарські виробники безповоротно у розмірі 20 % від вартості обладнання і техніки

Форми державної підтримки суб'єктів аграрного сектору

7.1. ДЕРЖАВНА ФІНАНСОВА ПІДТРИМКА АГРАРНОГО СЕКТОРУ – ОСНОВНИЙ МЕХАНІЗМ РЕАЛІЗАЦІЇ АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ.

Частка видатків Державного бюджету на підтримку розвитку аграрного сектору в обсязі випуску сільського господарства протягом 2014-2019 рр.

Показник	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.
Обсяг випуску в сільському господарстві, млн грн	371189	544206	637791	707792	847587	842767
Видатки Державного бюджету на підтримку розвитку АПК, млн грн	2424,7	2038,4	1754,6	5448,1	4283,9	5963,3
Частка видатків Державного бюджету на підтримку розвитку АПК в обсязі випуску в с/г, %	0,7	0,4	0,3	0,8	0,5	0,7

Наслідки надання субсидій сільськогосподарським виробникам

7.1. ДЕРЖАВНА ФІНАНСОВА ПІДТРИМКА АГРАРНОГО СЕКТОРУ – ОСНОВНИЙ МЕХАНІЗМ РЕАЛІЗАЦІЇ АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ.

Структура державної підтримки у 2018 р. у розрізі класифікації СОТ

Заходи, які справляють викривляючий вплив на виробництво та торгівлю.

Заходи, які не спрямовані на підтримку обсягів виробництва та цін.

Заходи, які спрямовані на обмеження перевиробництва.

7.2. НАПРЯМИ ТА УМОВИ ПРОГРАМИ ДЕРЖАВНОЇ ФІНАНСОВОЇ ПІДТРИМКИ АПК УКРАЇНИ.

Часткова компенсація вартості с/г техніки

Часткова компенсація вартості с/г техніки та обладнання вітчизняного виробництва

Умови: 25 % вартості техніки

Прогнозні результати програми

Юридичні особи та фізичні особи – підприємці – сільгоспвиробники

питома вага с/г продукції не менше 75% вартості всіх товарів

6 900

Сільгосптоваровиробників скористається програмою

30 000 од. техніки

буде придбано с/г товаровиробниками

Не надається с/г товаровиробникам, стосовно яких порушено справу про банкрутство яких визнано банкрутами, тим, що ліквідуються, мають заборгованість перед бюджетом

+525

робочих місць

+6 підприємств

зростання кількості машинобудівних підприємств АПК з 200 до 206

1 800 млн грн податків

прогнозований мультиплікатор 1:1,8

+100 видів техніки

прогнозоване зростання до 16 806 – 16 906

7.2. НАПРЯМИ ТА УМОВИ ПРОГРАМИ ДЕРЖАВНОЇ ФІНАНСОВОЇ ПІДТРИМКИ АПК УКРАЇНИ.

Фінансова підтримка заходів в АПК шляхом здешевлення кредитів

Цільове використання кредитів			Розмір Компенсації	Обсяг компенсації	Прогнозні результати програми
Короткострокові	Середньострокові	Довгострокові	Усі позичальники	Позичальники, які займаються тваринництвом	4 500 Отримувачів компенсації по кредитах
поповнення обігових коштів	поповнення обігових коштів, придбання основних засобів с/г виробництва (в тому числі землі), будівництво і реконструкція виробничих об'єктів с/г призначення та переробки с/г продукції	придбання основних засобів с/г виробництва (в тому числі землі), обладнання для виробництва та переробки с/г продукції, будівництво і реконструкція виробничих об'єктів	Сплачують 5% самостійно Компенсація: 1,5 облікової ставки НБУ (на дату нарахування відсотків) але не більше розмірів за договором, зменшеної на 5% пунктів	15 млн грн інші позичальники 5 млн грн	250 млрд прогнозована сума кредитного портфелю 40 млрд прогнозована сума здешевлених кредитів

Фінансова підтримка розвитку садівництва, виноградарства та хмелярства

Умови: <60 млн грн на одного суб'єкта	Прогнозні результати програми	
 Придбання садивного матеріалу до 80% вартості	+1 500 робочих місць	20 тис тонн потужність нових об'єктів із зберігання
 Спорудження шпалери і встановлення систем краплинного зрошення до 50% вартості	+800 га нових насаджень	44,8 тис тонн потужність нових об'єктів з переробки
 Нове будівництво та реконструкція холодильників, цехів до 50% вартості	+325 га спорудження шпалери	8 технологічних ліній
 Придбання ліній товарної обробки плодів та ягід виробниками до 50% вартості	+1 000 га площа краплинного зрошення	200 одиниць спецтехніки
 Придбання техніки та обладнання (зокрема іноземного) до 30% вартості		

7.2. НАПРЯМИ ТА УМОВИ ПРОГРАМИ ДЕРЖАВНОЇ ФІНАНСОВОЇ ПІДТРИМКИ АПК УКРАЇНИ.

Фінансова підтримка розвитку фермерських господарств на 2022 рік

Субсидія на одиницю оброблюваних угідь

новоствореним ФГ - 5 тис грн на 1 га, але не більше 100 тис грн на одне ФГ

Прогнозні результати програми

+500 фермерських господарств

Розвиток підприємництва
на сільських територіях

800 ФГ

отримають підтримку у перші роки створення

Дотація за утримання корів

10 тис грн (не більше 300 тис грн)
від 3 ідентифікованих та зареєстрованих корів

Прогнозні результати програми

10 000 голів

масштаб підтримки поголів'я

65 тис тонн молока

масштаб підтримуваного виробництва

500 ФГ

отримають підтримку

150 000 грн

середній обсяг підтримки на одне господарство

Часткова компенсація витрат на надані дорадчі послуги

виплата 90% вартості

500

ФГ будуть забезпечені професійними консультаціями

Фінансова підтримка новостворених ФГ для отримання с/г дорадчих послуг

не більше 36 тис. грн

278

Новостворених ФГ будуть забезпечені професійними консультаціями

Доплата на користь застрахованих осіб - членів/голови СФГ ЄСВ

доплата протягом 10 років у розмірі від 0,9 до 0,1 мінімального страхового внеску

1 400

осіб отримують підтримку без набуття статусу юридичної особи

Фінансова підтримка фермерських господарств на поворотній основі

у т.ч. компенсація купівлі до 20 га земель на СФГ

225

отримувачів ФГ*

800 тис. грн

підтримка на 1 ФГ*

Безвідсоткові 10-річні кредити

Фермерським господарствам на купівлю землі

*з урахуванням коштів спецфонду (80 млн грн)

7.2. НАПРЯМИ ТА УМОВИ ПРОГРАМИ ДЕРЖАВНОЇ ФІНАНСОВОЇ ПІДТРИМКИ АПК УКРАЇНИ.

Державна підтримка розвитку тваринництва та переробки с/г продукції

Відшкодування вартості закуплених племінних тварин, бджіл, сперми та ембріонів

до 80% вартості (без ПДВ), але не більше ніж:

50 400 гривень за одну голову племінної телиці, нетеля, корови;

16 000 гривень за одну голову племінної свинки, кнурця;

17 600 гривень за одну голову племінної вівцематки, барана, ярки;

17 600 гривень за одну голову племінної козематки, цапа, кізочки, цапка;

160 гривень за одну бджолину матку;

800 гривень за один бджолиний пакет;

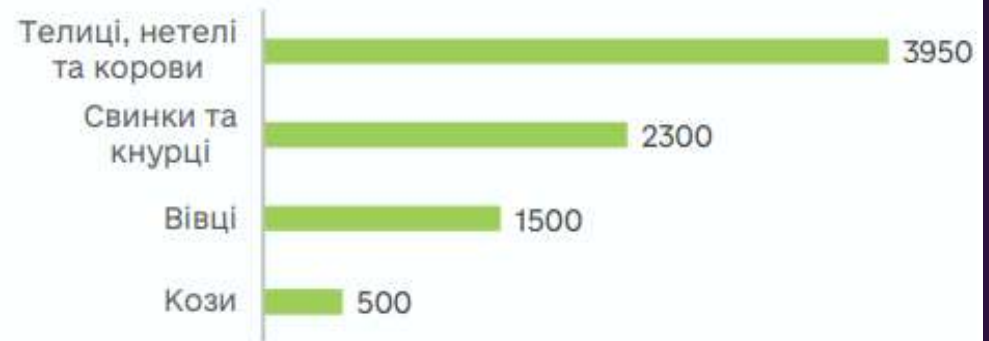
160 гривень за одну дозу сперми бугаїв;

480 гривень за одну дозу сексованої сперми бугаїв;

160 гривень за одну дозу сперми кнурів;

800 гривень за один ембріон великої рогатої худоби

■ Прогнозні результати програми, голів

133,0 тис. доз
репродуктивного матеріалу

50
ембріонів

5,0 тис.
бджоломаток

500
бджолпакетів

7.2. НАПРЯМИ ТА УМОВИ ПРОГРАМИ ДЕРЖАВНОЇ ФІНАНСОВОЇ ПІДТРИМКИ АПК УКРАЇНИ.

Розвиток скотарства

Здешевлення придбання сільськогосподарськими підприємствами, які є юридичними особами, високопродуктивних корів, нетелей, телиць

20 тис. грн на голову

13 750 голів

Спеціальна бюджетна дотація за утримання маточного поголів'я племінних (генетичних) ресурсів локальних і зникаючих порід

15 996 голів ВРХ

586 свиноматок

10 131 голів овець

1 115 конематок

Спеціальна бюджетна дотація сільськогосподарським підприємствам, які є юридичними особами за вирощування бичків та телиць до парувального віку

3000 грн/гол за телицю, 2500 грн/гол за бичка

140 000 голів

спеціальна бюджетна дотація за утримання корів фізичними особами з подальшою їх трансформацією у Фізичних осіб-підприємців

10 тис. грн на голову

60 000 голів ВРХ

Державна програма підтримки садівництва

Державна підтримка малих та середніх виробників до 20 га

Компенсація до 50% вартості інвестицій на гектар

Податкові надходження по роках в горизонті 5-ти річної підтримки, млрд грн*

Потреба - 1 млрд грн в держбюджеті щорічно

+42 тис робочих місць в садівництві в сільських територіях

+96,6 тис робочих місць у суміжних галузях (мультиплікативний ефект)

*при урахуванні мінімальної зарплати в 6500 грн/міс.

7.3. ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА РЕГУЛЮВАННЯ ВІТЧИЗНЯНОГО РИНКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ.

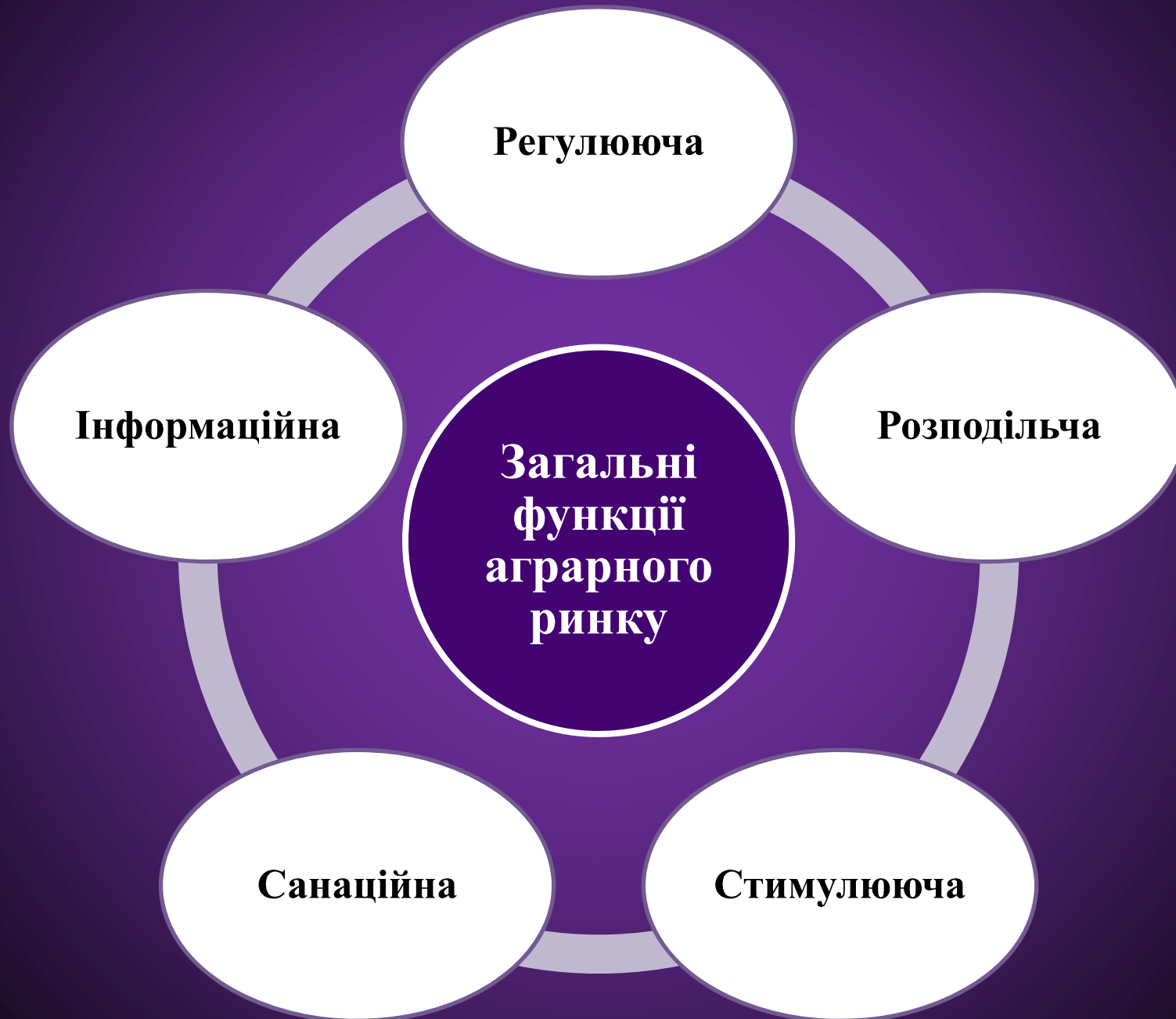

АГРАРНИЙ РИНОК –
це система товарно-грошових відносин між продавцями і покупцями сільськогосподарської продукції, продовольства, агротехнологій, засобів виробництва і науково-технічної продукції для агропромислового виробництва, заснованого на дотриманні вимог закону попиту і пропозиції, вільному підприємстві і ціноутворенні, рівноправності і конкуренції суб'єктів господарювання за споживача.

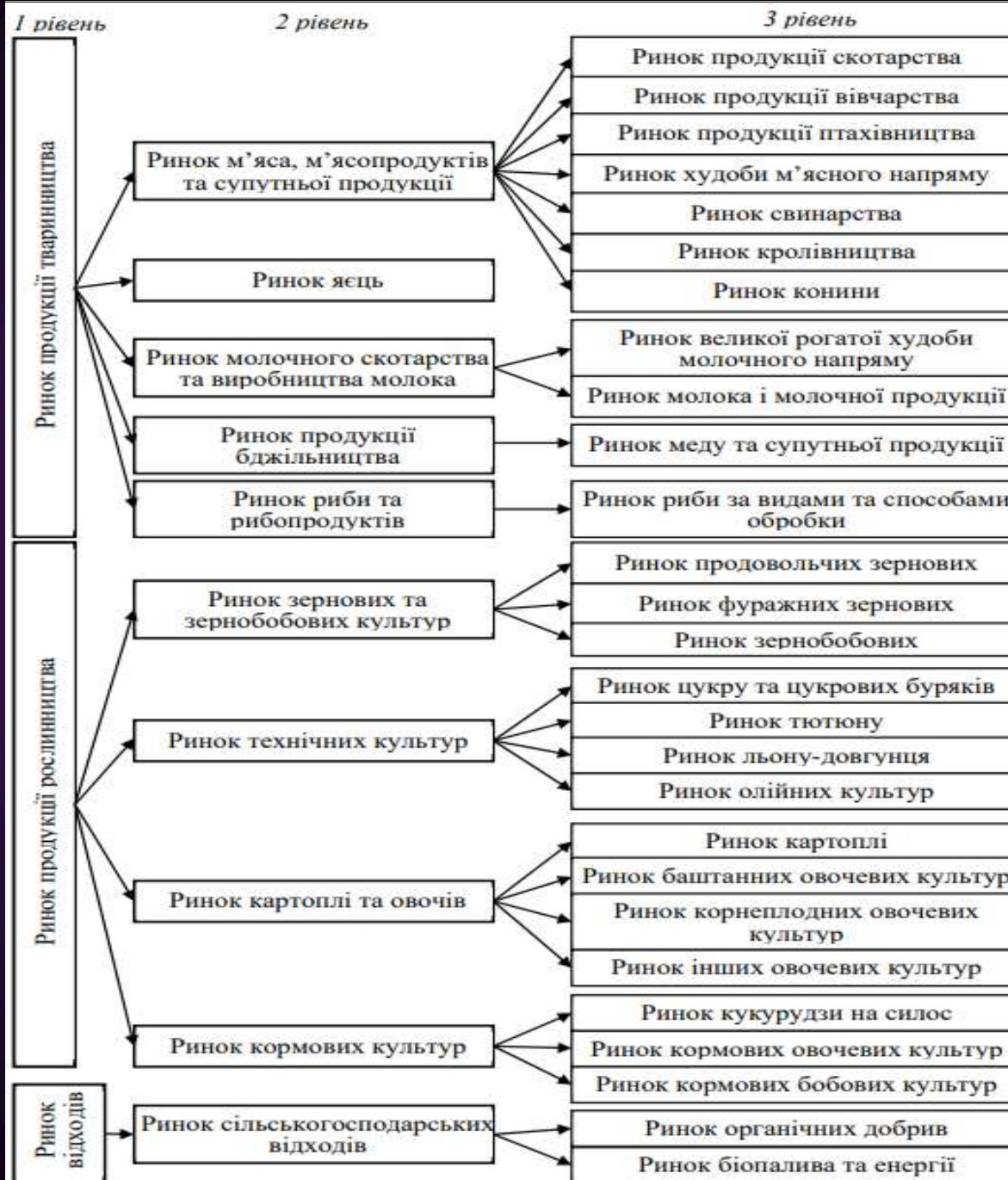
РИНОК С/Г ПРОДУКЦІЇ –
система економічних відносин, сформовану за рахунок та на основі різних інституцій, що забезпечують та регулюють виробництво аграрної продукції та організують рух товару до споживачів у сфері обміну.

РИНОК ЗЕМЛІ –
це частина системи земельних відносин, регуляторами якої є право власності (володіння, користування, розпорядження), можливість передачі цього права (оренда, продаж, застава тощо), конкуренція, вільний вибір ділянки), грошова оцінка і ціни на землю, що вільно складаються.

7.3. ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА РЕГУЛЮВАННЯ ВІТЧИЗНЯНОГО РИНКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ.

7.3. ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА РЕГУЛЮВАННЯ ВІТЧИЗНЯНОГО РИНКУ С/Г ПРОДУКЦІЇ.

Класифікація ринку сільськогосподарської продукції

7.3. ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА РЕГУЛЮВАННЯ ВІТЧИЗНЯНОГО РИНКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ.

ГРУПИ СУБ'ЄКТІВ (УЧАСНИКІВ) РИНКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ

Суб'єкти виробництва с/г продукції

Індивідуальні господарства

Фермерські господарства

Господарські товариства аграрного сектору

Сільськогосподарські виробничі кооперативи

Державні сільськогосподарські підприємства

Суб'єкти зберігання та переробки с/г продукції

Заготівельні підприємства

Елеватори

Бази та склади зберігання продукції

Переробні підприємства

Підприємства харчової промисловості

Суб'єкти продажу с/г продукції

Суб'єкти біржового ринку

Товарні біржі

Аукціони

Агроторгові домни

Оптові ярмарки

Незалежні оптові торговельні компанії

Спільні підприємства

Суб'єкти позабіржового ринку

Добровільні об'єднання

Виставки

Ярмарки аграрної продукції

Магазини роздрібної торгівлі (супермаркети)

Роздрібні продавці за напрямками спеціалізації та видами продукції

Суб'єкти споживання с/г продукції

Переробні підприємства

Заклади громадського харчування

Населення

Посередники продажу с/г продукції

Посередники біржового ринку

Посередники позабіржового ринку

Суб'єкти інформаційно-фінансового та регулюючого забезпечення роботи ринку

Фінансово-кредитні установи

Регулюючі інституції

Консультаційні фірми

ЗМІ, інформресурси

Науково-дослідні інститути

Дорадчі служби

7.4. ПРАКТИКА РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ ПРОДОВОЛЬСТВА В ОКРЕМИХ КРАЇНАХ ЄВРОСОЮЗУ.

Заходи «зеленої скриньки»	Заходи «синьої скриньки»	Заходи «жовтої скриньки»	Критерій <i>de minimis</i>
<ul style="list-style-type: none"> • загальні послуги, включаючи різноманітні дослідницькі програми, в т. ч. <ul style="list-style-type: none"> - з охорони довкілля, боротьбі зі шкідниками і захворюваннями; - навчання; - консультаційні послуги; - послуги з інспектування та маркетингу й просування товару на ринок; • створення державних резервів для забезпечення продовольчої безпеки; • внутрішня продовольча допомога; • не пов'язана з виробництвом підтримка доходів; • страхування доходів та гарантування безпеки доходів; • виплати на відшкодування збитків від стихійних лих; • сприяння структурній перебудові сільськогосподарського виробництва; • виплати за програмами охорони довкілля; • виплати за регіональними програмами надання допомоги; • інші прями виплати виробникам 	<ul style="list-style-type: none"> • виплати, які базуються на фіксованих площах врожаях; • виплати, які здійснюються в розмірі не більше ніж 85% від базового рівня виробництва; • виплати на фіксоване поголів'я худоби 	<ul style="list-style-type: none"> • виробничі субсидії на продукцію тваринництва і рослинництва; • субсидії на матеріально-виробничі ресурси: комбікорми, компенсація частини витрат на міндобрива та засоби захисту, енергоресурси. • цінова підтримка: компенсація різниці між закупівельною і ринковою ціною; • надання виробнику товарів і послуг за цінами, нижчими за ринкові; • закупівля у виробника товарів (послуг) за цінами, що перевищують ринкові; • пільгове кредитування сільгоспвиробників за рахунок бюджету, списання боргів; • пільги на транспортування сільгосппродукції; • витрати лізингового фонду та інші 	<ul style="list-style-type: none"> • підтримка, яка орієнтована на конкретний продукт, у розмірі до 5% (для країн, що розвиваються 10%) вартості сільськогосподарської продукції; • підтримка, яка не орієнтована на конкретний продукт, до 5% (для країн, що розвиваються 10%) вартості всієї сільськогосподарської продукції країни

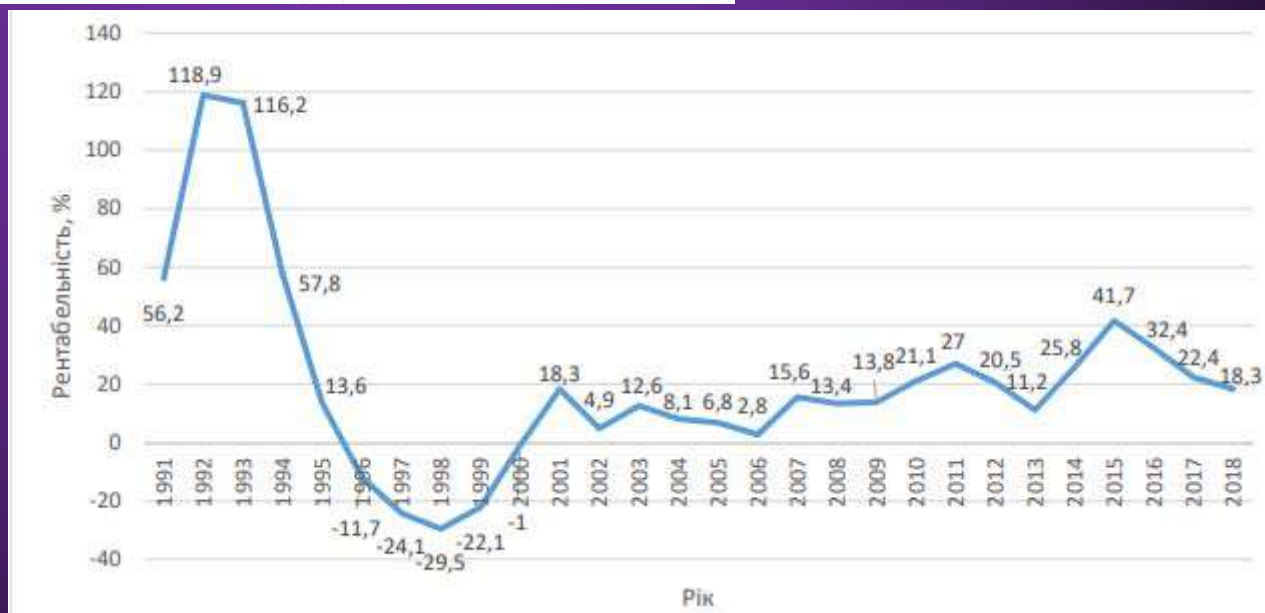
*Підтримка
сільського
господарства:
класифікація
COT*

7.5. ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ ОПОДАТКУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ТОВАРОВИРОБНИКІВ.

Еволюція розвитку механізму оподаткування сільськогосподарських підприємств України		
Перший етап (1991-1998 рр.)	Другий етап (1999-2014 рр.)	Третій етап (2015 р. – донині)
<p><i>Формування основи системи оподаткування.</i></p> <p>ПДВ сплачується на загальних підставах. Податок на прибуток: 1991–1996 рр. – стягується лише з прибутку від реалізації несільськогосподарської продукції (ставки 18–30%); 1997–1998 рр. – стягується як із прибутку від сільськогосподарського виробництва, так і з прибутку від реалізації несільськогосподарської продукції (ставка 30%)</p>	<p><i>Створення спеціальних умов оподаткування.</i></p> <p>Введено ФСП (податок справляється з одиниці земельної площі, ставка податку визначається залежно від виду земельних угідь, заміняє собою сплату ряду інших податків і зборів). Введено спецрежим ПДВ</p>	<p><i>Трансформація спрощеної системи оподаткування.</i></p> <p>2015 р.: Скасовано ФСП. Введено 4 групи платників єдиного податку. 2016 р.: Запроваджено перехідні умови щодо скасування спецрежиму ПДВ. 2017 р.: Повне скасування спецрежиму ПДВ</p>

Розвиток механізму оподаткування сільськогосподарських підприємств в історичній ретроспективі

Рівень рентабельності операційної діяльності сільськогосподарських підприємств в 1991–2018 рр., %

7.5. ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ ОПОДАТКУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ТОВАРОВИРОБНИКІВ.

Елементи податку

<i>Платники податку</i>	<i>Об'єкт оподаткування</i>	<i>База оподаткування</i>	<i>Ставка податку</i>	<i>Податкова пільга</i>
<p><i>Платниками податків визнаються фізичні особи (резиденти і нерезиденти України), юридичні особи (резиденти і нерезиденти України) та їх відокремлені підрозділи, які мають, одержують (передають) об'єкти оподаткування або провадять діяльність (операції), що є об'єктом оподаткування згідно з ПКУ, і на яких покладено обов'язок із сплати податків та зборів.</i></p>	<p><i>Об'єктом оподаткування можуть бути майно, товари, дохід (прибуток) або його частина, обороти з реалізації товарів (робіт, послуг), операції з постачання товарів (робіт, послуг) та інші об'єкти.</i></p>	<p><i>Фізичний, вартісний чи інший характерний вираз об'єкта оподаткування, до якого застосовується податкова ставка і який використовується для визначення розміру податкового зобов'язання.</i></p>	<p><i>Ставкою податку визнається розмір податкових нарахувань на (від) одиницю (одиниці) виміру бази оподаткування. Ставки податку класифікуються за змістом (базова (основна), гранична) та способом визначення (абсолютна, відносна).</i></p>	<p><i>Передбачене законодавством звільнення платника податків від обов'язку щодо нарахування та сплати податку та збору та/або сплата ним податку та збору в меншому розмірі за наявності підстав, визначених чинним податковим законодавством.</i></p>

7.5. ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ ОПОДАТКУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ТОВАРОВИРОБНИКІВ.

Мета податкової політики – встановлення податкового навантаження на сільськогосподарські підприємства різних категорій, що відповідатиме їх податковому потенціалу та, як наслідок, забезпечить рівність умов їх оподаткування

Функції

- фінансова (забезпечення максимальної акумуляції коштів до бюджету);
- стимулююча (застосування системи пільг, дотацій, субсидій);
- регулююча (забезпечення ефективного розвитку сільгоспвиробників)

Завдання

Спрощення механізму оподаткування завдяки посиленню зручності в обрахуванні та справлянні податків	Забезпечення можливості прогнозування податкової політики, її стабільності в довгостроковій перспективі
Вирівнювання умов господарювання та конкурентного середовища для різних категорій платників	Застосування диференційованого підходу до механізму оподаткування через класифікацію суб'єктного складу аграріїв залежно від величини отриманого доходу
Задоволення інтересів держави у вигляді достатньої та стабільної бази формування доходів зведеного бюджету	Недопущення дискримінації між платниками, через застосування податкових преференцій

Принципи

Регуляція	Соціальна справедливість	Рівність усіх платників	Стабільність
Рівномірність і зручність сплати	Єдиний підхід до встановлення податків і зборів		Нейтральність оподаткування

Суб'єкти оподаткування

Сільськогосподарське підприємство	Фермерське господарство	Особисте селянське господарство
-----------------------------------	-------------------------	---------------------------------

Режим оподаткування

Загальний	Спрощений
-----------	-----------

Елементи оподаткування

Основні - головні характеристики податку, без яких неможливо уявити відповідний механізм оподаткування (об'єкт, податкова ставка тощо)	Додаткові - необхідні характеристики, що розкривають специфіку механізму оподаткування та його використання (податкові пільги,
--	--

Методи, важелі, інструменти, стимули

Механізм оподаткування сільськогосподарських товаровиробників